

faa godt, at der bliver holdt lidt tilraade for dem i den yngre Alder, naar det kommer dem tilgode i den ældre; det er en Forholdsregel, jeg fuldkommen billiger, og jeg vil, som jeg sagde, gjerne indrømme Staten Ret til at profitere lidt ved denne Fremgangsmaade; betal dem lidt mindre i Gjennemsnit end de Private, men lad Forskjellen ikke blive for stor, men lader os derimod netop, ved saaledes at fordele Betalingen paa en fornuftig Maade, vise de private Arbeidere, hvad det egentlig er, de oppebære i Løn for deres Arbeide, lader os vise, hvilken Stilling de kunne have, naar det, de fortjene, bliver anvendt ret, det er det, jeg vil have at Staten skal gjøre, den skal kun foregaae den Private med et godt Exempel, man skal ikke begynde med noget Nytt, men man bør holde sig til, hvad de Mand sikkert have havt i Tanker, som engang i sin Tid etablerede Systemet for Svetatens; thi, om der end er adskillige Mangler at udsætte derpaa, og, om det end i visse Henseender ikke er prisværdigt, saa siger jeg, der ligger en god Tanke til Grund, og bliver den rigtigt fulgt, saa skulle De see et andet Resultat, end det, De her have. Det er altsaa ikke min Mening, at der skulde være Nødvendighed for at afvige fra det System, som foreligger; jeg troer, som sagt, at der er Mangler derved at rette, men i Hovedsagen anseer jeg det for meget hensigtsmæssigt. Hvad saaledes Kosten angaaer, da maa jeg erklære, at jeg stemmer ikke ubetinget for, at de skulle have Penge istedetfor Kost, men jeg vil kun, at de, naar de ere misfornøiede med Kosten, saa skulle de under fornuftige Betingelser kunne faae Penge, men saa skal man ikke give dem, istedetfor en heel Portion Kost, kun en Deel af Pengene, thi derved gjør man det Hele til et Spilsgæteri, til Skade for Folkene, man lader, som om man giver dem Balget, men man giver dem kun Balget imellem en ringere Sum i Penge og en større Sum i Kost. Man har saaledes Leilighed til at lade Kosten være mindre god, og Folkene blive dog nødt til at tage den frem for den affortede Sum i Penge, og saa siger man: der skal I see, hvorledes Kosten er, der skal I see vi give dem Lov til at faae Penge, men de tage hellere Kosten.

Jeg troer, at dette er let forklarligt; men, mine Herrer! jeg vil aldeles ikke Andet, end at vi skulle følge den Vej, vi tidligere have betraadt, lader os blot see hen til, hvor der maatte have indseget sig en eller anden mindre rigtig Fremgangsmaade, og lader os rette den, og lader os med Hensyn til det her foreslaaede Tillæg ikke overse, at, selv om vi skulde kunne fremsføre en eller anden Indvending mod de opstillede Tal, saa vil det dog kunne skjønnes, at, naar Tallene her, som jeg endnu ikke har hørt Noget rette paa, idetmindste i deres Hovedpunkter ere rigtige, saa vil en eller anden mindre Udsættelse ikke føre til noget væsentlig forskjelligt Resultat, i alt Fald ikke til Noget, som skulde forhindre, at, naar man her kom til den Erkjendelse, at Forbedringen er Mul, at der saa ingen Anledning skulde være til Forbedring. At jeg har foreslaaet en forholdsvis saa ringe Sum, som 25,000 Rbd. istedetfor, at den fremstillede Oversigt viser, at der behøves over 54,000 Rbd., saa har jeg gjort det for at lempe mig efter de stedfindende Forhold og for at lempe mig efter de Mand, som jeg frygtede for vilde fremtræde som Modstandere, og skulde Noget have en væsentlig Anse derimod at ville fremsføre og ville stille et Forslag til at gaae yderligere og foreslaae en større Sum, da skulde jeg ikke være uvillig til at tiltræde det, men jeg troer, at med den Sum, jeg her har foreslaaet, lader der sig udrette det Væsentligste af hvad jeg sigter til, og det, jeg sigter til, er ikke at forrofke Forholdene imellem den Dygtige, den, som stræber fortrinlig efter at gjøre Gavn, for derved at avancere og komme i en bedre Stilling, og den mindre Dygtige, nei, det rører jeg ikke ved, jeg lader Avancerterne gaae saaledes, som de kunne. Jeg søger aldeles ikke at vække den Tanke hos Noget om, at nu behøver han ikke at stræbe, men jeg søger kun at komme dem til Hjælp, som af en eller anden Aarsag, ofte usor skylt, ofte af en Aarsag, som er hæderlig, som altsaa ikke skulde drage skadelige Følger efter sig for Vedkommende, trænge for dem ønsker jeg, at stille Sagen saaledes, at, naar de blive ældre, de da ikke skulle blive aldeles hjælpeløse, at de da ikke skulle være satte i en saadan Stilling, hvor de staae flettere end den unge kraftige Mand, som